

Глас Васојевића

БРОЈ 2 • БЕОГРАД 21. НОВЕМБАР 1991.

ПОЗДРАВ ИСПОД КОМОВА

Када стигне зима и снијегне бјелине завладају подкомским селима, а преке Трешњевића престане да саобраћа један једини аутобус, онда је овдје у Барама Краљским доживљај кад пештар стигне с Матешева и донесе новине читане прије три дана, или какву вијест из свијета, јављену писмом или телеграмом, већином непријатне садржине.

Данас је било другачије. Стиже нам саопштење да се у Београду одржава Оснивачка скупштина удружења Васојевића.

Ми у Мјесној заједници Баре Краљске (Баре Краљске и Враљештица) у свом чину велимо водлику ствар. Зато се од срца радујемо, упућујемо честитке и подршку да се преко оваквог облика окупљања да допринос развоју Васојевића.

Дуго времена и не случајно, заборављен је био овај крај. Учињена је била велика неправда према њему. А лијеп је и чудан овај грмен комских и делејских гора из којег је изашло доста великих историјских личности, изнедрило се много умних глава, од давнина до данашњих дана.

Поносни смо на све оно што је ово старо српско племе дало српству и Црној Гори. Разапето између те двије велике љубави, често кажњавано због тога.

Надамо се да је дошло вријеме да се све неправде исправе и да се због љубави нико не кажњава.

Јављање овог нашег Удружења и листа "Глас Васојевића" је прилика да се удружимо на свему позитивном из овог краја и гласно кажемо ко смо, шта знамо и шта хоћемо. Ни на чију штету, а на корист нашу, Црне Горе и Србије. Црној Гори да отворимо перспективу развоја на овим просторима, да се најкраћим везама, путним, економским и духовним вежемо са Србијом и даље са Европом. Србији да вратимо сећање да је овај крај био "Стожер Рашкој земљи и китна јој перјаница".

Зато вам поручујемо: уједините сву памет људи из Васојевића, на све стране разасуту. Доприносијела је та памет да многи помоћу ње обогате, а у њеној матици с правом на њу поносни, али вјечито жромашни.

Надамо се да је ово прилика да се организујемо и тако сложено, убрзаним темпом изгуб наплатимо.

Свето Мартиновић
председник Скупштине МЗ Баре Краљске

На оснивачкој скупштини у
Београду

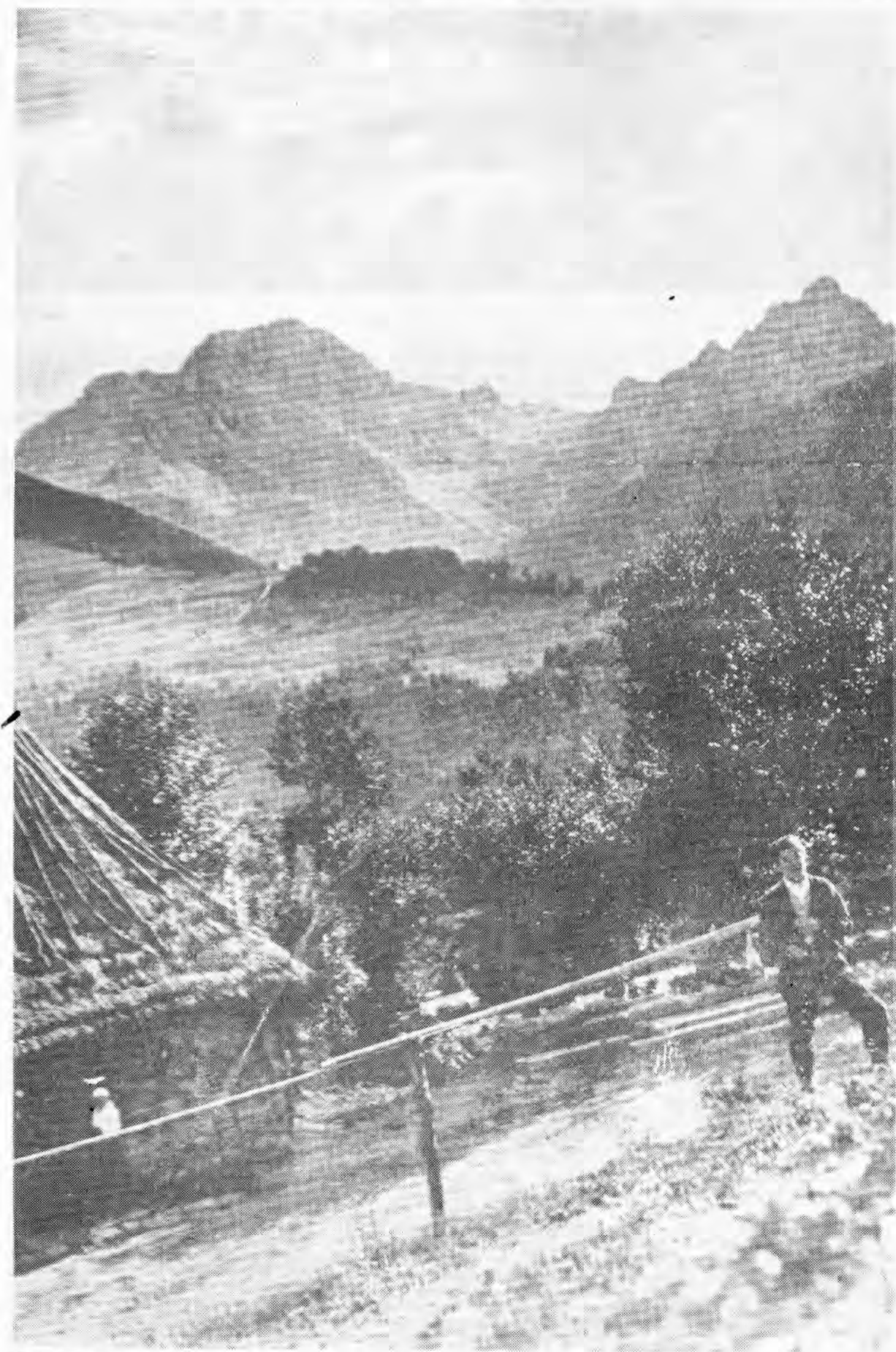
**Формирано завичајно
Удружење Васојевића**

За председника Удружења изабран
др Милија Зечевић

Почетком године на оснивачкој Скупштини формирано је завичајно Удружење Васојевића у Београду. Тиме је крунисано вишегодишње настојање и напори о стварању удружења добронамерних људи који потичу из Васојевића. Помоћ завичају, његовање традиција и успомена на родни крај основни је смисао и циљ постојања овог Удружења.

Скупштини је присуствовало цјелокупно руководство општине Иванград на челу са председником Момчилом Мишовићем, као и бројни гости. Изабрано је Председништво и председник Удружења: др Милија Зечевић, директор Института за међународни менаџмент. Драган Радевић, новинар "Политике", именован је за главног и одговорног уредника "Гласа Васојевића", а Момчило Цемовић за председника Издавачког савета.

Опширније на 2. страни



Са катуна на Комовима

Циљеви и задаци Удружења ЖЕЉА ДА СЕ ПОМОГНЕ РОДНОМ КРАЈУ

Почетком године одржана је Оснивачка Скупштина на којој је формирано Удружење Васојевића у Београду, изабрано председништво и радна тела Скупштине. Присуствовали су бројни гости и целокупно руководство Иванграда са председником општине Момчилом Мићовићем на челу.

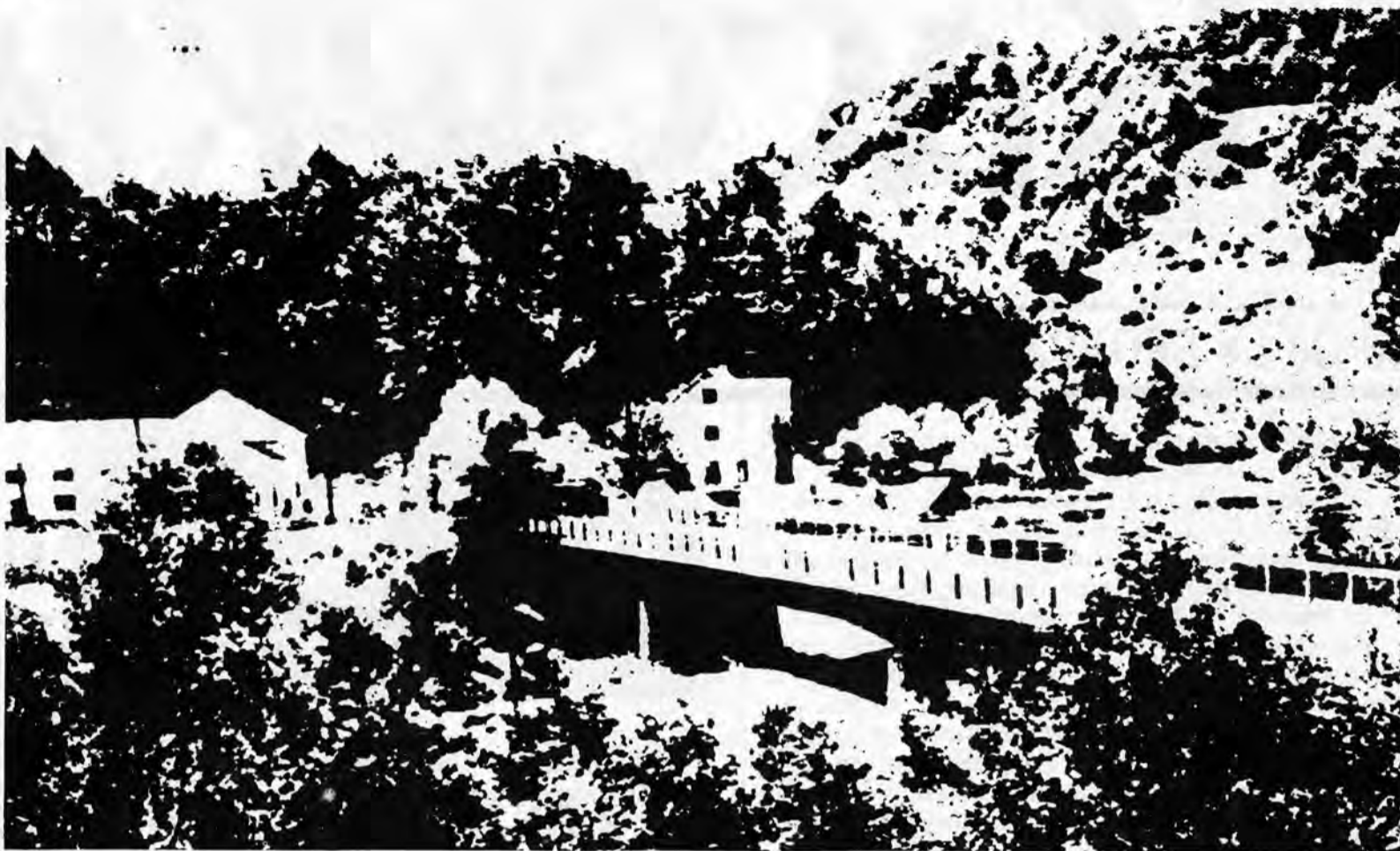
Рјешењем Савезног секретаријата за правосудје и управу, број 2/3-024/1-1991 од 16.01.1991. године, Удружење је уписано у Регистар удружења друштвених и политичких организација које се формирају за територију СФРЈ, као удружење грађана са сједиштем у Београду. Своје подружнице има у свим републикама и покрајинама и у иностранству.

Назив Удружења означава његов карактер, тј. из њега види да је ријеч о добровољном Удружењу грађана који потичу из Васојевића, а сада живе у другим крајевима земље и, мањим, дијелом у иностранству.

У дужем временском раздобљу и као последица различитих историјских услова, велики број Васојевића трајно је напустио свој завичај и настанио се широм земље, а мањи дио се иселио у иностранство или се тамо налази на привременом раду.

Заједничко поријекло и заједничка историја са српским народом, економска, културна и географска повезаност, били су одлучујући да се највећи број одсељених Васојевића настанио у Србији, а од иселиника у иностранству у Сједињеним Америчким Државама.

Стагнација и заостајање у друштвено-економском развоју Васојевића, нарочито у последњих 25 година, условили су да се претежно интелектуални, научни и стручни кадар, поријеклом из Васојевића, налази ван родног краја и да се тај процес и даље интензивира. Међутим, независно од тога, поријекло, успомене и родбинске везе, и изнад свега жеља да се помогне родном крају, основни су разлог њихове одлучности да се самоорганизују и да се кроз своје Удружење друже и дају допринос разво-



Завичају треба помоћ: Матешево

ју Васојевића. У постојећем систему, Удружење је једини облик да се такви циљеви остваре.

Званични представници завичаја су својим присуством на Оснивачкој скупштини дали пуну подршку оснивању, карактеру, циљевима и задацима Удружења.

Његовање традиције и успомена на родни крај, повезано је са историјским и културним развојем и није условљено административним подјелама, нити развојем племенских и братственичких односа. С друге стране, његовање заједничких традиција и наслеђа кроз завичајна удружења, нема за циљ да успоставља нове обичаје и подјеле.

Осим сталних чланова који Удружењу приступају добровољно, Удружење је отворено и за грађане који

не потичу из Васојевића, али које везују одређене успомене на Васојевиће.

Велики број стручних и научних кадрова, истакнутих привредника, финансијера, културних, здравствених, спортских и јавних радника, организатора и бизнисмена афирмисаних у земљи и иностранству и њихово ангажовање кроз Удружење, отвара могућност да се ублажи недостатак кадрова у родном крају, због чега и није било могуће да се одређене активности остваре.

Удружење ће дјеловати кроз институције система у општинама које покривају подручје Васојевића и у сарадњи са њима у реализацији постојећих програма и пројеката, али ће бити и иницијатор одређених подухвата.

Сеобе из Васојевића у друге крајеве земље и у иностранство трају неколико

вјекова. Због заостајања у развоју тај процес је и сада у Васојевићима најинтензивнији, док се то не може рећи за јужни дио Црне Горе и неке друге крајеве. Због тога Завичајно удружење Васојевића може остварити значајну улогу. При томе нужно је елиминисати разне предрасуде и привиде који унапријед сумњице сваку добронамјерну акцију и напоре да се брже савлађују тешкоће које преживљавају Васојевићи дуже вријеме. Они који у овом, надамце људском, настојању да се кроз самопомоћ што више и што прије савладају тешкоће с којима се хрвају становници Васојевића, виде опасност, можемо рећи да они представљају остатак времена када је таква сумња била дозвољана да се изричу политичке пресуде. А таквих пресуда на рачун Васојевића било је много.

Изабрано Председништво Удружења Васојевића Др Милија Зечевић, председник



Милија Зечевић

На оснивачкој Скупштини Удружења Васојевића у Београду једногласно је изабрано Председништво од 23 члана. За председника Удружења изабран је др Милија Зечевић, директор Института за међународни менаџмент.

Чланови су: Драган Радевић главни уредник "Глас Васојевића" по функцији; Момчило Цемовић председник и др Момчило Зечевић заменик председника Издавачког савета, по функцијама.

Мр Милош Кастратовић, задужен за економску политику; Драгиша Вешовић за банкарство; др Божина Радевић за здравство; др Радослав Цемовић за финансије; Миљан Зечевић за организациона питања; Момо Мујевић за заједничка улагања; Свето Вучетић за инвестиције; Драган Бакић за пропаганду; Мирослав Поповић за спорт и туризам; Доситија Ђукић за приватно предузетништво; Драгић Вукићевић за саобраћај; Павле Ацић за комерцијалне послове; Слобо Ивановић за трговину; Иван Зечевић за правна питања; Васо Поповић за пољопривреду; Лука Маликовић за подружницу Косово и Метохија; др Мино Маријановић за подружницу Андријевица; Голуб Бакић и Вујо Боричић за Београд; Расто Бабовић за Нови Сад и Мирослав Дедовић за Америку.

Суд части сачињавају: др Вук Радевић, председник, Душан Вулетић, Вучина Ацић, Ђурица Лабовић

Драган Радевић главни уредник "Гласа Васојевића"

На оснивачкој Скупштини Удружења Васојевића једногласно је за главног и одговорног уредника "Гласа Васојевића" изабран Драган Радевић, новинар "Политике".

Формиран Издавачки савет

За председника изабран Момчило Цемовић



Момчило Цемовић

Почетком јуна формиран је Издавачки савет Удружења Васојевића. Претходно је Скупштина једногласно за председника Савета изабрала Момчила Цемовића, а за заменика др Момчила Зечевића.

Издавачки савет броји 34 члана: др Радослав Ацић, др Миомир Данић, др Драгић Бабовић, др Александар Ђокић, др Миодраг Драговић, др Предраг Лалевић, др Драгутин Марсенић, др Момир Стојковић, др Владимир Болевић, др Владимир Поповић,

др Иван Мићовић, др Вук Радевић, др Милован Зечевић, Милорад Вучелић новинар, Боривоје Лалић новинар, Мирослав Стојановић, новинар, Радивоје Бојичић, новинар, Драган Радевић новинар, Ђурица Лабовић књижевник, Ратко Делетић књижевник, Лука Маликовић публициста, Душан Вулетић просветни радник, Милош Вулевић професор, Борислав Милошевић економиста, Радослав Зековић архитекта, Радомир Губеринић просветни радник, Миодраг Тмушић судија, Миодраг Јоксимић потпуковник ЈНА, Мирослав Поповић спортиста, Томислав Караџић економиста и Слободан Дабетић проф.

За секретара Савета именована је Десанка Поповић, а за председнике и заменике: Редакције за издавање најважнијих дјела о Васојевићима: др Момчило Зечевић и др Радослав Ацић, Редакције за библиографију: Милош Вулевић и Десанка Поповић, за Зборник о Васојевићима: др Милорад Радевић и др Иван Мићовић.

Редакције појединих зборника - за област технике: Радослав Зековић и Рајко Ивановић, економије, др Драгутин Марсенић и Митар Бакић, за образовање, науку и културу: др Александар Ђокић и Душан Вулетић, за здравље: др Миодраг Драговић и др Милић Вуканић, за спорт: Мирослав Поповић и Душан Болевић, за дипломате и политичаре: Борислав Милошевић и Борислав Лалић, за војне старешине: Миодраг Јоксимић и Вук Обрадовић и за област права: др Момир Стојковић и Миодраг Тмушић.



После великог скупа Црногораца у "Сава-центру" НА НАШОЈ СТРАНИ ЈЕ ПРАВО И ПРАВИЧНОСТ

На иницијативу Удружења Васојевића, крајем октобра у београдском "Сава-центру", поводом хашког ултиматума Србији, одржан је велики скуп Црногораца. Преко 2.500 људи изразило је пуну подршку ставовима српске делегације у Хагу и иступима српске делегације у Хагу и иступима Слободана Милошевића и др Бранка Костића, потпредседника председништва Југославије. Овај заиста импозантан скуп протекао је достојанствено са поруком да ће у свим будућим варијантама Србија и Црна Гора бити у заједничкој држави - Југославији, заједно са српским крајинама у Хрватској и Босни и Херцеговини, и свима који хоће са нама равноправно да живе.

Професор др Гаврило Перазић, члан експертне групе Конференције о Југославији

у Хагу, који је због ставова црногорске делегације поднео оставку (касније је повукао јер се и црногорска делегација исправила) опширно је говорио о догађајима у Хагу, о предлогу лорда Карингтона који је у ствари ултиматум и диктат Србији, који са правом и правичношћу немају никакве везе. Германски лоби у Европској заједници би да наметне своје ставове Србији, идући напред са сецесионистима - Хрватској и Словенији. Стварање државе јужних Словена никада није било по вољи Европе. Ипак на нашој страни је и право и правичност и они ће и овога пута победити, рекао је др Перазић.

Говорили су др Растислав Петровић, др Светозар Стијковић и Мирослав Стојановић а председавао је др Милија Зечевић.

СРБИ ЋЕ ОПЕТ ПОБЕДИТИ

СПРЕМНИ СМО ДА ЈЕДНАКО БРАНИМО КНИН И ВУКОВАР,
КАО ШТО БИСМО КРАГУЈЕВАЦ ИЛИ ЦЕТИЊЕ

Као Србин из Метохије, чији су се отац и деда, такође као Срби, у околину Дечана доселили из Васојевића 1923. године, већи део живота сам провео у два српским, односно у то време несрпским и антисрпским покрајинама. У јужној сам растао у спаљеној и опустошеној Метохији, у коју се после рата прогнана српска сиротиња враћала на голу ледину. У школи су ми причали о братству и јединству с Арнаутима, а у кући о потоњим, и ранијим арнаутским зулумима, посебно о убијању, паљењима и пљачки априла 1941. године. У јужној покрајини сам доживео да видим и раскућивање поново скућених огњишта и нова бекства к северу, често главом без обзира, а и у јужној и северној рушења опште српске куће - Србије и српског имена.

ОБРАЧУН СА ПОДЕЛАМА И НАСЛЕЂЕМ

Завера која деценијама стеже Србе уродила је плодом тако што су српске области издељене, а неке од њих, често геноцидом драстично измењеном етничком сликом, и стављене под туторство завереника. Све је, дакле, рађено плански, у континуитету, од другог светског рата, а и раније, до данас. Живот Срба постајао је све несигурнији не само по српским крајинама, већ и у језгру српске државе - на Косову и у Метохији и у пределу старог Раса.

Последњих година, кад су Срби схватили да свако одлагање решења националног питања води у пропаст и кад су дефинисали неке од проблема, покренула се у истом смеру огромна народна снага у свим српским крајевима. Био је то, у ствари, обрачун са поделом и читавим наслеђем тешке и дуге владавине Јосипа Броза, која је и те како одговарала Словенцима и Хрватима. Хрвати и Словенци, међутим, са новим слугама у земљи и старим господарима у Европи, кренули су у растурање Југославије и прогон Срба, како из њихових нових боравишта, тако и са српских вековних огњишта. Жестоко је проговорило и оружје, па се дошло и до Хага који, као и све што се догађа у земљи, прати невероватна усташко-словеначка пропаганда.

Данашњи скуп Црногораца схватам као подршку делегацији Србије у Хагу и исто-

времено као потврду српског имена на најбољи могући начин. Синови Црне Горе на свим ратиштима одбацују најновију подвалу у формули "пет према један", што ће на крају и хашка господа неминувано схватити. Ови храбри момци се не одазивају на позиве да на бојишту оставе Србијане и другу браћу, и да се, како неко рече, "организовано" врате кућама. Не одазивају се, јер су њихове куће данас тамо, јер они тамо бране границе и част отаџбине.

- ТВРДА ВЕРА СТАРОМЕ РАСУ -

У наше време дешавају се и такви апсурди, као што је такозвани референдум о аутономији Санџака, односно лоше смишљени маневар за испитивање осетљивости српског пулса на област старе Рашке - заједничког именованог Србије и Црне Горе. Сценаристи једнако поглед упиру у Сарајево и Загреб као у Беч, Бон и исламске земље, а мудрије би било да послушају шта о томе мисле суседна православна браћа. А браћа мисле да ће стара Рашка постати аутономија Санџак онда када Косово и Метохија постану република, што у крајњем закључку значи - никад! Боље би и јевтиније било када би се борци за ову аутономију окренули браћи од које их раздваја само вера и кад би са њом поштено живели у заједничкој и недељивој кући, за шта се искрено залаже и књижевник из ових крајева Исо Калач. Сигуран сам да са овога скупа можемо послати поздрав и тврду веру староме Расу да су наше мисли у њему и да ћемо, ако устреба, и ми бити тамо. Германска идеја о коридору кроз српску земљу ни овога пута неће проћи!

Старо оружје нашег старог непријатеља, вера у српске поделе и народну неслогу, све брже рђа. Срби у свим крајевима и крајинама свесни су целовитости и недељивости своје земље и решени да једнако бране Книн и Вуковар као што би бранили Крагујевац или Цетиње. Те мисли окупљају и нас вечерас, док дајемо подршку делегацији Србије у Хагу и браниоцима српских земаља и огњишта на свим наметнутим ратиштима у административним границама Брозове Хрватске.

др Светозар Стијковић

Васојевићи и Хаг

ГЛАС ПРОТИВ ДИКТАТА

У агонији земље која дуго траје и чије су размере већ трагичне, готово успавана и идилична холандска престоница Хаг постала је незаобилазан симбол њене драме, сутрашњице и судбине - дефинитиван крај Југославије или њен нов почетак.

Једна земља која траје више од седамдесет година, стицајем несрећних околности, предала је сопствену судбину и будућност у туђе руке и туђе интересе, с искреном (и наивном?) надом једних да би Европа могла да, чиста срца, по праву и праведности, помогне у стишавању балканског вулкана и обуздавању крвопролића и с очигледном намером других да уз помоћ Европљана докрајче безумни посао растурања земље, започет сецесионистичком махнитошћу и политиком свршеног чина, у којој није било и нема обзира према логици, међународним нормама и интересима других.

Европска заједница је, тако, готово на препад, узела "под своје", судбину једне земље која није члан њене фамилије и која је оставила дубок траг не само у историји народа који су живели и живе на њеним просторима и оквирима, већ у историји старог континента и света, понесена великим амбицијама нове политичке силе у часу када се чини да је са светске сцене сишао један од стубова носача доскора поларизованог и блоковски подељеног света - Совјетски Савез - а Европљани се понадали да би коначно и сами могли макар да стану уз раме Сједињеним Америчким Државама, осокољеним после залиског рата и, очигледно, увереним да већ могу саме да уређују свет по сопственој вољи и интересу.

За Европљане се Југославија указала с њеним трагичним и замршеним заплетом, као велика шанса - ако би га успешно расплела, стекла би самопоуздање и представила се као политички чинилац са сопственим идентитетом, али и као велики ризик - неуспех њене "балканске мисије" могао би озбиљно да уздрма ову (не)сложну фамилију у часу остваривања њеног великог сна о политичкој, монетарној и војној унији. Сенка једног стравичног и разорног рата у тамном југословенском вилајету надносила се, уз то, и над њихове главе, испуњавајући Европљане све драматичнијим страхом да би сажижућа ватра балканске помаме могла да се претвори лако у пожар великих размера.

С нарасталим политичким амбицијама Европске заједнице, али само временски, поклопиле су се, међутим, и

нарасле амбиције већ дуго времена економског цина - Немачке - који једноставно више није хтео да, после неочекиваног уједињења (оно је, заиста, стигло као дар неба и иако је представљало непосредан поклон Михаила Горбачова!) буде "политички патуљак". Новом цину у срцу Европе постало је, наједном, тесно, а кад год је Немци у историји хватао осећај тескобе ("животни простор") историја је попримала драматичнији ток и трагичне обрте. Своју нараслу политичку снагу, Немци су почели осино да демонстрирају управо на југословенском случају - засипајући Београд и Србију, пре свега, претњама и уценама, и жестоко притискајући чланице Европске заједнице да се приклоне Немачкој у њеној безобзирној подршци сецесионизму, у овом случају словеначком и хрватском, који би, с обзиром да на њеном простору букти најмање четрдесет потенцијалних сецесионистичких жаришта, могао да разори Европу.

Разапета између принципа с којима је сама ушла у свој велики пројекат - хашку конференцију - и несусталих немачких удара, уз то обузета паничним страхом да би Немци, који су, иначе, почели након уједињења да показују мање интересовања за Европу (!) могли да окрену леђа Европској заједници (а трагичне поуке прошлости увек говоре да су Немци, кад год су били остављени сами себи, и без обавеза, бивали безобзирни, бахати и опаки!), конференција се, што је време више одмицало, све више заплитала у сопствене недоследности и, уместо добре воље и услуга, почела с диктатима и уценама, нагоњени Југословене, и оне који су у то ушли главачке и безобзирно и оне који на то никако не пристају - да прихвате рецепт за растурање Југославије и њено брисање, упркос чињеници да су је стварали народи и да они који су у њено стварање највише уложили, желе и да је сачувају, демократски преуређену и уређену, на начин који је без преседа на у историји - за конференцијским столом.

Глас против такве европске бахатости и диктата, на начин који може да им, заиста, служи на част, достојанствено а одлучно и одрешито, подигли су и Васојевићи заједно с осталим Црногорцима који живе у Београду. Тај глас и тај датум у београдском "Сава-центру", заслужују, отуда, да остану у памћењу и забележени...

Мирослав Стојановић

Др Растислав Петровић:

Српство је имало двојицу војвода

Драга браћо и сестре,

дозволите ми да у своје име, а мило би ми било кад бих то могао да урадим и у ваше име, са овог мјеста упутим поздрав господину Амфилохију Радовићу, црногорском, приморском и скендеријском митрополиту, који је, захваљујући срећном случају, засјео у столицу Светог Петра цетињског и Његошеву.

Прије нешто више од сто година умро је Миљан Вуков, војвода највећег српског племена - Васојевића. Око његовог одра окупили су се, поред бројног народа, представници двије српске династије Петровића са Цетиња и Карађорђевића из Београда, принчеви,

војводе и сердари. У тренутку када је требало да однесу покојника, појавио се Марко Миљанов, кучки војвода, на коњу. Присутни су се размакли и направили му пут. Марко Миљанов је сишао са коња, пришао одру и поклатио се својом мртвом пријатељу. Тада је одржао кратак говор: "Српство је имало двојицу војвода - Карађорђа и Миљана Вукова".

Ми данас, драга браћо и сестре, њихови потомци, можемо да кажемо да српство после сто и више година поново има два своја великана: Слободана Милошевића и човјека који је за кратко вријеме ушао у сваки часни српски дом - др Бранка Костића.

Васојевићи у борби за српско и југословенско уједињење 1918. године НА БРАНИКУ СЛОБОДЕ И НЕЗАВИСНОСТИ

Како су се тежње за стварањем јединствене државе у којој ће живети српски народ
својевремено оствариле



НА ФОТОГРАФИЈИ-народни посланици Велике народне скупштине српског народа у Црној Гори у Подгорици 1918. године, из Беранског округа:

ПРВИ РЕД, сједе: Милош Поповић, Радосав Јоксимовић, Вукајло Девић, Мило Делевић.

ДРУГИ РЕД: Милан Поповић, Милић Дабетић, Прокопије Вековић, Милосав Раичевић, Кирило Балшић, Тома Јоксимовић.

ТРЕЋИ РЕД, стоје: Александар Поповић, Александар Бојовић, Богдан Обрадовић, Никодим Цемовић, Љубомир Поповић, Никола Мишовић.

Тежња српског народа за стварањем јединствене српске државе - уједињењем Црне Горе и Србије-остварена је последице више од пет вјекова разједињености на "Великој народној скупштини српског народа у Црној Гори" одржаној у Подгорици од 11. до 13. новембра 1918. године, по старом календару.

Улога и удио васојевићких првака и народа из овог краја у овом великом историјском чину несумњиво је велика, не само због бројног и активног учешћа, већ и због идеја и акција потеклих са овога простора.

Уједињењу су претходили народни зборови у Васојевићима на којима је идеја уједињења прихваћена са одушевљењем. Први такав збор одржан је у Андријевици 23. октобра 1918. године, са којег су дан касније чланови Централног извршног одбора задужени за агитацију за уједињење, у споразуму са истакнутим васојевићким првацима, упутили проглас Црногорцима.

Прваци у име народа

Проглас од 24. октобра 1918. године донијет у Андријевици који у цјелини објављујемо, потписале су 32 угледне личности из Васојевића: Војвода Лакић Војводић-дивизијар, Мило Саичић-бригадир, Јеврем Бакић-обласни управитељ у пензији, Зарија Вуковић-председник обласног суда, Јанко Спасојевић- народни посланик, Вукић Р. Масловарић-школски надзорник, Јагош - Радосав Вешовић-наставник, Стево Спасојевић-окружни начелник, Томица Ивановић-правник, Велимир Јојић-наставник гимназије, Милутин Радоњић-судија Обласног суда, Вукајло Лабан-командир, капетан Стеван Драговић- командир Андријевачког батаљона, Рајо Лабан-артиљеријски мајор, Марко Драговић- капетан, Милосав В. Раичевић- бивши министар правде и народни посланик, Никола Ивановић секретар окружног начелства, протосинђел Прокопије Вековић, протојереј Јосиф Бојовић, Милан Поповић-професор биологије, Милан Поповић- управитељ основне

школе у Беранама, Мило С. Саичић-секретар Министарства војног, Александар С. Поповић-председник општине Беранске, Ђорђе П. Димић-општински судија, Милић Р. Дабетић- срески начелник Берана, поручник Драго Делевић-командир батаљона, Јеврем Чукић-правник, Мило Делевић-председник Окружног суда, Милоша Мишовић-трговац, Вукајло Девић-учитељ, др Милован Лопичић и Јевто Поповић.

Давнашња Српска жеља

БРАЋО,

"Пошље трогодишњег ропства, које није било лакше српском народу но турско од петстотина година, настала је слобода и синули су срећнији дани за цио српски народ.

Непријатеља је прогнала из наше лијепе домовине храбра српска и југословенска војска уз помоћ наших великих савезника и донијела нам слободу.

Српска и југословенска војска састављена од јунака из свих југословенских покрајина; из Србије, Црне Горе, Босне, Херцеговине, Далмације, Истре, Хрватске, Славоније, Бачке, Баната и Словеначке, чистећи нашу земљу од непријатеља, истиче нам на решење давнашњу идеју о јединству свих Срба, Хрвата и Словенаца у једну независну и слободну државу.

Црногорцима, као вјечитим заточеницима правде, слободе и народног јединства, пало је у дио да први прихвате ту свагдашњу народну жељу, јер су југословенски пукови прво наишли на њихову земљиште, и да први изгласају уједињење Србије и Црне Горе, као до сада ослобођених области, и тиме ударе темеље заједничкој кући Срба, Хрвата и Словенаца.

Метохија и обадије Васојевићке области прихватиле су браћу ослободиоце као своју браћу и придружили се њима, помогле им да ослободе овај крај од непријатеља, примиле идеју општега нашега уједињења и већ прогласиле уједињење Србије и Црне Горе.

БРАЋО ЦРНОГОРЦИ,

Позивамо и вас као своје саотачаственике да прихватите идеју народног уједињења као што су већ то учинили сви Срби, Хрвати и Словенци, да прокламујете уједињење, Србије и Црне Горе као што смо ми то учинили, и тиме испунимо давнашњу српску жељу и завјетни сан наших предака.

Овим бисмо показали цијелом свијету да су Црногорци исто тако први на пољу народног јединства и народних слобода, као што су били стотине година први (на) бранику независности и слободе српског народа.

Пружимо један другоме руку, заборавимо све што (је) било, прегнимо свим силама да остваримо што прије уједињење Србије и Црне Горе, нека нам буду народни интереси изнад свега, изведимо народно уједињење против свих и свако-

га и жигосимо као народног издајника свакога, ко би био против тога уједињења.

Живјело уједињено Српство!
Живјела Југославија!

Ко је представљао Васојевиће

Избори за Скупштину у Подгорици спроведени су према "Правилима за бирање народних посланика за велику народну скупштину" на дан 6. новембра 1918. у свим мјестима на територији Црне Горе, у границама до почетка првог свјетског рата. Васојевиће су представљали народни посланици из андријевачког и беранског округа.

За народне посланике из Андријевачког округа изабрани су: за капетанију андријевачку Зарија Вуковић, председник суда у пензији и Јанко Спасојевић бивши министар; за капетанију краљску Велимир Јојић, свршени философ и Љубомир Бакић бивши министар; за капетанију секуларску Саво Спасојевић, секретар министарства спољних послова и Радоје Николић геометар, за капетанију величку Новица Поповић, учитељ и Љубомир Вуксановић адвокат; за капетанију љеворечку Божидар Томовић, студент права и Јагош Вешовић, професор; за срез плаво-гусињски Саво Пауновић, племенски капетан, Ристо Јојић, студент и Томица Ивановић, студент права; за капетанију полимску: Марко Ђулафић, тежак и Ново Вугделић члан државне контроле.

За округ Берански, рачунајући ту и срез Бјелопољски, изабрани су за народне посланике; за срез берански Милосав Раичевић, бивши министар правде, Богдан Обрадовић, учитељ и Тома Јоксимовић, учитељ; за срез рожајски Прокопије Вековић протосинђел, Љубомир Поповић, инжењер и Никодим Цемовић, судија; за срез бјелопољски Александар Бојовић, учитељ, Кирило Балшић, свештеник и Никола Мишовић, студент права; за варош Бијело Поље Андро Станић трговац; за срез будимски: Радосав Јоксимовић, писар капетански, Милић Дабетић, срески капетан и Вукајло Девић, учитељ; за срез коритски Милан Поповић, учитељ, Мило Делевић, окружни судија и Милош Поповић, учитељ; за варош Беране Александар Поповић, председник општине.

Зоран М. Зечевић

Ствараоци ВЕЛИКО ПРИЗНАЊЕ АКАДЕМИКУ БАБОВИЋУ

Готово пет деценија љубави, изучавања и преданог тумачења руске и совјетске литературе, крунисано је почасним докторатом Московског универзитета. Др Милосаву Бабовићу, пензионисаном професору Универзитета у Београду, недавно је у Москви ректор државног универзитета "Ломоносов", академик Анатолиј Логунов, физичар светског репоема, уручио диплому и медаљу почасног доктора. У образложењу је написано да је награда додељена за фундаментална истраживања у области науке о књижевности, за заслуге у проучавању и популаризацију руско-совјетске литературе, за допринос утврђивању и јачању научних и културних веза између Совјетског Савеза и Југославије.

Тако је један од најугледнијих југословенских и светских русиста, збирци заслужних признања додао још једно. Највреднија су, свакако, она која му свакодневно пристижу од генерација његових ђака и студената.

Академик Милосав Бабовић је, иначе, рођен 14. децембра 1931. у Будимљи, код Берана (Иванград).

Матурирао је у Беранама 1940. и те године се уписао на Правни факултет у Бео-

граду. По завршетку рата је прешао на Филозофски факултет у Београду, на студије славистике. Докторирао је 1958 (дисертација "Достојевски код Срба"). Ванредни члан Црногорске академије наука и умјетности постао је 28. октобра 1988. године.



Академик Бабовић говори на свечаности после уручивања дипломе и медаље почасног доктора Московског универзитета. Поред њега седи ректор Анатолиј Логунов

Васојевићи изван племена Гдје и како смо се исељавали

У историјској мисији коју су извршили у нашем народу, исељеници динарских племена заузимају челно мјесто. - Прелазећи у Дробњачке Васојевићи су постајали дробњачке војводе, у Црмници - црмничке, насељавајући се кроз Шумадију дају Вожда Србије - Карађорђа, многе војводе, истакнуте државнике, политичаре и војсковође.

У овом броју настављамо са изводима из књиге др Јагоша Вешовића "Племена Васојевићи".



Карађорђе Петровић, вођа Првог српског устанка, старином из Васојевића

Исељавање из Васојевића бивало је, као и код других племена, обично због крвне освете, под притиском непријатеља, приликом каквих покрета или као последица крајње биједи и немаштине. Али они који су прелазили Србију кретали су се тамо већином из тежње за неким бољим, лакшим и угоднијим животом. Јача исељавања дешавала су се, у масама или појединачно, послјератова или неуспјелих устанака и борбе с Турцима, који су онда обично спаљивали читава села и крајеве. Карактеристично је да су се Васојевићи већином исељавали у групама, нарочито на какво незаузето земљиште и тамо заснивали ново насеље, држећи се међу собом као блиска родбина.

Међу исељеним Васојевићима, по разним крајевима Црне Горе и Србије, има огранака разних група и братстава, с више јаким и истакнутих породица. Већином, они се тамо добро сналазе и заузимају прва мјеста, неупадљиво освајају признање других, од свију уважавани и цијењени за своја преимућства. Сви они чувају предања, одржавају родбинске везе и знају за своје опште племенско поријекло. Свуда где су год који расељени, причају лијепо и јасно за своју старину, памте прошлост својих предака, тако и узроке своје сеобе, знају за своје рођаке у Л. Ријечи или око Лима, и ови овамо знају за њих. Једно исто предање чува се и памти на обадвије стране. Сви славе већином васојевићку славу, Арханђеловдан. Један мали дио задржао је мјесто славе племенску прислужбу Св. Александра (30. авг.), неки Светога Саву (прислужбу и привремену славу васојевићке гране Лопоћана).

У историјској мисији коју су извршили у нашем народу исељеници динарских племена, они заузимају једно од првих мјеста. Прелазећи у Дробњак они брзо постају дробњачке војводе, исто тако у Црмници дају Црмничанима вође, а насељавајући се кроз Шумадију дају још у првом поколењу Вожда Србије и многе војводе устанка, доцније истакнуте државнике, политичаре и војсковође.

Васојевићи прелазе Србију преко Јавора, крећу се преко Драгачева, слазе к Морави, пуне Гружу, Лепенац и Јасеницу. Од Аранђеловца растурају се и не виде се у масама, али се појединачно дају пратити. Главна је сеоба била, мисли се, у времену појаве владике Данила Петровића, прогона потурица и преласка везира Ђуприлића преко Црне Горе и херцеговачких крајева 1714 г.; затим у доба великих покрета познатих пећких патријарха и непосредно послјератних. Доцније су исељења тамо била у мањим групама и појединачно. Други правац васојевићког исељавања вршио се долином Ибра, преко Рожаја и Митровачког Колашина до Косова и Гиљана, гдје се губи и даље не иде. Кретања кроз Црну Гору ишла су на двије стране: у Брдима (Никшићу, Дробњацима) и к Приморју (Црмници и Бару).

СВИ СУ ОТИШЛИ ИЗ ЛИЈЕВЕ РИЈЕКЕ

По Црној Гори, у Брдима у ближем сусједству има више васојевићких огранака.

Најближе и недавно исељени Васојевићи налазе се у Пољима на Тари ниже Колашина. Ту, у с. Бјелојевићима има исељеника од осам различитих братстава: Боричићи (Новаковићи) из с. Душака (5 к.), Мишњићи-Миликићи са Слацка (7-8 к.), Радевићи с Камена (6 к.), Ашићи с Камена (4 к.), Поповићи с Лопата (5 к.), Ђукићи с Лопата (4 к.), Журићи с Камзана (4 к.), Крушчићи (4 к.). Тако је у Пољима према томе свега око 40 к. споменутих васојевићких братстава. Сви они иселили су се послјератно 1876-1877. год. Сада има од њих један дио који живи у околини Бијелог Поља. Сви су преселили из Лијеве Ријеке. Узрок одсељавања био је у сиромаштини и биједи што је наступила послјератних ратова.

Васојевићких насељеника има и у крајевима Плава и Гусиња. У Метеху и Војном Селу, и у другим мјестима, има Лабана (одјељака оних у Полимљу), Ђулафића, Качамаковића (Новаковића), Ђукића из Цецуна и с Лопата (Л. Ријеке), Јукића (из Божића).

Разних васојевићких братстава, има по плавогусињским селима око 40 домова. Послјератних ратова има их насе-



Центар духовности: манастир Ђурђеви Ступови, задужбина Немањића, код Берана

љених у варошима у Плаву и Гусињу (Лабани, Вучелићи, Ђулафићи, Ђукићи и др.) око 15-20 кућа.

Васојевића има насељених у М е т о х и ј и (у Пећи и Ђаковици и по многим селима).

Васојевића у Ц р м н и ц и има неколико братстава, највише у Дупилу и Буковику. Потомак Васа Васојевића, Ђуро, други кажу Станимир, дошао је у Дупило из Лијеве Ријеке са села Лопата.

Од Станимирових синова породе се братства, која су захватила цијело Дупило: Ремеконићи од Вуксана, од Андрије Црнчевићи, од Ђура Ђуровићи, а сви се зову Станимировићи. Ђуровићи су најмногбројнији. Има их више од 60 кућа. Црнчевића је око 20 кућа, а Ремеконића 5-6 кућа.

У Дупилу нарочито се истичу Ђуровићи, који су у своје вријеме предначили цијелој Црмници. Дали су из своје средине знатан број главара, кнезова и војвода, признатих у цијелом крају. У Глухоме Долу и Буковику о својој старини из Васојевића говоре још Војводићи.

Васојевићи у Жупи Никшићкој, у селу Муракову, доста су јака и угледна братства: Ђоровићи, Маројевићи, Драгнићи и Мушкићи; има их 85 кућа. Поријеклом се сви држе као Васојевићи, гране Дабетића. Броје 8-9 пасова. Пресељени су, изгледа, последије једног напада Турака на Лијеву Ријеку, средином 17. вијека.

ПРЕЦИ ВУКА КАРАЦИЋА

Од Васојевића у Д р о б њ а ц и м а јесу Карацићи. Предање говори о њихову пресељењу ово: прије готово 300 година, око 1650, последије неке борбе с Турцима (биће, отприлике последије напада на Лијеву Ријеку када је спаљена племенска црква и уништена многа села), из Васојевића с Лопата кренула су 3 брата Карацића да траже себи склоништа у Зети, гдје су остали око 12 година. Одатле се дигну због неке свађе с мјештанима; један од браће, Петар, пође преко Васојевића у стару Србију, а двојица (Митар и Ристо) поћу пут Никшића, а одатле преко неких кумова, "потурчењака" из Куча, поћу у Петњицу, на добро паше Селмановића. Према породичном и општем племенском предању, дробњачки Карацићи су поријеклом од истих Карацића, који живе данас на Лопатама у Лијевој Ријечи и спадају у састав братственичке групе Лопана (заједно с Вешовићима, односно Поповићима, Ђукићима, Бојовићима и другима). На Лопатама, како је раније речено, постоји једно мало насеље под именом Карацићи. Да су се и Карацићи у Петњици (Дробњак) преселили с Лопата (Л. Ријека), забиљежио је П. Ровински. Казивање о том пресељењу предака Вука Карацића из Васојевића помине и Љ. Стојановић.

Карацића има насељених у Србији (у Црничком и Топличком крају), Санцаку и Босни. Карацићи у Босни познати су под именом Дивљани. Настањени су у планинској општини Зијамет, Црној Ријечи, под Јахоринском планином (Сарајевски срез). Тамо се њихов предак одселио из Петњице кад и Вуков у Јадар на Дрини. Године 1840 неки су се Карацићи населили у Језера. Сада их у Дробњаку и Језерима има од 60-70 кућа. Слава им је Аранђеловдан, а прислужују Ђурђевдан. Од њих је било четири војводе: Јоко, Митар, Стојан и Шујо. У дробњачком насељу, Барама, станују Ашани (20 к.) који славе Аранђеловдан и казују да су се "у Дробњак досе-

лили из Аса у Васојевићима"; у Градини има 3 к. Бојића који су се тамо доселили из Бојића у Г. Морачи, а ту из Васојевића.

У Г о р њ о ј М о р а ч и Бојићи потекли су из Васојевића од некога Боје, који се с братом из Лијеве Ријеке због крви преселио тамо и настанио на Убалцу. Неки живе у Липову крај Колашина. Узрок сеобе, веле, уклањање од освете.

Има их више од 60 домова. Крај који насељавају потомци Бојини прозвао се Бојићима. Они славе Аранђеловдан. Преци Бојића живјели су у Лијевој Ријечи, у селу Грби До. Припадају, веле, грани Мијомановића. Бојићи у Липову прешли су од оних из Горње Мораче прије 3-4 паса, и то они у Д. Липову (сада око 10 кућа), а они у Плани и Требаљеву (по 5-6 кућа) настањени су последије ратова 1876-1877. године (у Плану су дошли из Г. Мораче, а у Требаљево прешли из Доњег Липова). Након посљедњих ратова предигло је 6 кућа Бојића из Г. Мораче у Метохију (Добруча и Витомирица).

Давно пресељених васојевићких породица има у Ц р н о г о р с к о м П р и м о р ј у и у Б о к и. Постоје неки Селмановићи у Зогању код Улциња и у Крајини, који су, према свом породичном предању, старином из Васојевића, одакле су одбјегли због крви и овдје примили ислам. У Топлој (Бока) има Мусића (с. Пода), који се сматрају поријеклом васојевићки пресељеници, одвојени од своје матице прије 400 година. У Мељенима (Бока) има Чукића, пресељених из Д. Ржанице.

СТОЖЕР РАШКОЈ ЗЕМЉИ И КИТНА ЈОЈ ПЕРЈАНИЦА

У Србији има више васојевићких исељеника.

Око И в а њ и ц е (нар. Моравици) насељено је у току прве половине XIX вијека неколико породица из Васојевића. Тамо су пресељени и двије куће Дабетића, који се сада називају Чаприћи. Близу Ивањице настањен је један огранак Салевића.

Ускоро је затим пресељена тамо по једна кућа Вуксановића и Протића. У Ивањици има и пресељеника Бојовића, који су најприје преселили у село Лопиже, близу Сјенице, па одатле у Ивањицу. Неки су се и даље задржали у Лопижама, те и данас, по казивању Бојовића који живе на Бучу, има ту њих неколико кућа. Код Ивањице су прешли из Васојевића Вуловићи и зову се Вараге. Они су населили села Душковце, Тометино По-

Андријевица поново општина

После велике неправде коју су својевремено васојевићки и црногорски моћници укидањем општине нанели Андријевици, летос је Скупштина Црне Горе ту неправду исправила. Андријевица је поново постала 21. црногорска општина. Честитамо, искрено се радујући, са жељом да овај крај напокон, из великог сиромаштва, крупним корацима крене у развој и просперитет.

ље и Мршеље у Пожешком срезу. Славе св. Саву, као раније Лопанасти у Васојевићима. У Ивањици има пресељених Драговића из Ђулића (Г. Васојевићи). Они су тамо названи Петровићи по своме дједу Петру, унуку Драгову. У околини Ивањице има пресељеника из братстава Бакића и Пантовића, а тако и Поповића из Лијеве Ријеке (братственика Вешовића), који су се тамо преселили пошто су пријешли у Нахију код Трешњева и Марсенића Ријеке. Тамо су се преселиле и неке породице Шћекића, Ојданића и Пешића.

У с. Ј а б л а н о в и ц и, Златиборски срез, Ужички округ, има око 30. к. Бакића, који воде старину од истих Бакића у Васојевићима, чувају традицију о томе и славе св. Арханђела. Исто тако у Сјеништима, испод Муртенице планине има Селаковића који доводе своју старину "из Брда - од Васојевића", и сви славе св. Арханђела. Бабовића из Васојевића има у с. Грабовцу код Трстеника (око 15 кућа), затим у Трнави код Чачка, у селу Кецељево код Шапца. Пресељеник Васојевића има у Ст. Влаху, око Јавора, на старој граници према Санцаку. Ови су пресељени из села Салевића, па се и данас тамо неки зову презименом Салевићи. У Топличком округу (села Коњуша, Пасјача и Трн) пресељени су Бојовићи из Г. Васојевића, села Првошевине (данас с. Бојовићи); има их неколико породица. Има и у Ужицама једна породица истих Бојовића (прото Стеван), а од оних у Ивањици прешли су неки у Рачу, околина Београда (село Поповићи). Пресељени Бојовићи најприје су пријешли из Г. Васојевића у с. Буче код Берана, гдје једни остану, а други пријећу, једни у Мишевићи код Сјенице, други у Лопиже и Стари Влах.

У Топличком округу има осим Бојовића и других васојевића братства: Ђекића, Ђукића, Лабовића, Лекића и Кујовића. Исто тако преселили су се у околину Чачка и Топлице неке породице из братства Савића, из с. Божића више Андријевице. У Крушевачком округу има такођер пресељених Васојевића (Јочића, Кујовића, Голубовића и др.). У Крајини, око Књажевца и код Пожаревца, преселили су се неки Ђукићи, од Ђукића из Л. Ријеке. Ђукићи у Васојевићима казују да имају давно пресељених братственика, негдје горе према Бугарској, на ту страну Мораве. Код Куршумлије и Топлице има такођер Васојевића, пресељених последије 1876. год. Ту су Боричићи из Л. Ријеке (с. Добри До), Голубовићи, Ђукићи, Бојовићи, Делевићи, Зековићи, затим Шошкићи (којих је ту 10 к.) и др. Ова доцнија исељавања у Србију вршена су у главном од 1827- 1876, па последије ратова 1876. год. до 1877. год., а неки су се селили и 1873. год. Један дио Васојевића исељен је у Србију 1870. када су исељеничке групе Црногораца одводили тамо Митар Бакић (Васојевић) и Богдан Мемедовић (Дробњак) као изасланици из Цетиња, према претходном споразуму с владом у Београду. У Јабланици и појединим селима тога среза има неколико породица из Велике, од разних братстава (Пауновића, Јокића, Петровића, Павловића), пресељених крајем прошлога столећа. Једновремено је пријешло тамо и неколико породица из Полимља (Раденовићи из Малешнице и Мурине, Ђуричани и Вучелићи из Улотине).

У Грузи се рачуна 68 кућа од 6 разних братстава из Васојевића: У с. Гунцатима има 20 к. Зечевића, досељених овамо из Сјенице, а раније из Васојевића гдје имају својих једнобратственика. Исто тако их има у с. Брњици. У с. Губеревицу су 3 куће Алексића који воде старину из Васојевића, од прије 5 поколења. У селима Борчу и Брастовцу је 5 кућа Милошевића, који су пресељени из васојевићког дијела Таре. У с. Книћу су Благојевићи који славе св. Арханђела и сматрају се Васојевићима.

У с. Витановцу има 2 к. Жарковића, 2 к. Танасковића, 4 куће Милетића, које такођер воде старину из Васојевића. У селу Борчу (у Грузи) су се доселили били Жујовићи, куда су дошли као сточари из васојевићких Коњућа. Из Борача су прешли затим у Неменкуће под пл. Космај, одатле по другим селима Космајског среза. Из Космајског среза једни су отишли у с. Врачевић код Боговађе.

У с. Радмиловићу су Вукашиновићи (двје куће) с Дубнице (Пештер). Старином су Васојевићи. Поред ових, који једно славе с Васојевићима, има и других породица у Грузи које одатле воде своје поријекло. У с. Витановцу има Васојевића 7 к., који су према породичном предању старином из Васојевића. У Борчу има васојевићких Лутоваца, који су овдје под разним братственичким именима: Мишковићи (3 к.), Татићи или Ђурчићи (5 к.), Марковићи (3 к.); свега 11 кућа). У Гунцатима има 5 кућа Ивезића, који као и берански Ивезићи славе св. Ђурђицу).

У К о л у б а р и и П о д г о р и ц и има такођер неколико братстава васојевићког поријекла. У с. Жабарима су под разним презименима 11 к. Максимовића, који се сматрају за најстарије насељенике овога села, нарођени од некога Максима који се ту доселио, због крви, из Васојевића. У Ратковцу (с. Ратковић) су Ђендићи и други Ратковићи (Петровићи, Павловићи, Јоксимовићи, Лазићи, Радивојевићи, Петронијевићи и Јовановићи), којих је 23 куће, а воде старину из Васојевића, још прије почетка 18. вијека.

Видаковићи у Ржаници досељени су такођер од Доњих Васојевића, према Д. Колашину. Бакићи у с. Тубравићима, пресељени најприје у Азбуковицу, род су истих Бакића који су у Васојевићима (једно су с њима Јеремићи, Гајићи, Марићи, Арсеновићи). Бакића има и у Качеру, гдје су прешли у вријеме Карађорђевог устанка. Старину из Васојевића воде и Црнчевићи у Крањима, у с. Миличници у Влашићима, при извору Тамнаве и Уба. Досељени су из Полимља у почетку 19 в. Једно су с њима Гајићи и Марковићи. Има их 10 к. и славе св. Ђурђа. С границе Доњих Васојевића сматрају се овдје још Убљани (Терзићи, Марићи, Дамњановићи Дабрашиновићи, Павловићи, Дулутовићи) и Кацапи (Божићи и Адрићи), којих је заједно 47 кућа и славе св. Николу. Од васојевићких Шћекића, пресељених у с. Забојицу у Грузи код Крагујевца јесу Којићи и Карановићи.

У Доњем Драгачеву има такођер васојевићких братстава: Стијовићи, Томовићи и Арнаути у Ртарима који имају под именом Стијовић своје једнобратствене нике у Васојевићима и чувају предање о свом поријеклу одовуда. Истих братственика има у Ивањици и Добром Долу. Николићи у с. Лису (Доње Драгачево) доселили су се давно из Васојевића и славе св. Арханђела. У ове спадају ту: Кочовићи, Вучићевићи и Ранђићи. Вјероватно, да су Светосавци под Доњем Драгачеву, пресељени из Сјенице и Пријепоља, такођер по роду Васојевићи од оних с Лопата, који су се тамо били преселили још у вријеме кад су Лопанци у Васојевићима, по братственичком договору, узели да славе св. Саву. Такви су Јовичићи у Вучковици и Бијелом Камену, досељени (1840 г.) из Тисовице код Сјенице, Ђеровићи (Варагићи) у с. Кривачи у Драгачеву, па Видојевићи у Тијању досељени из Дренова близу Пријепоља. Такви би били у Лепеници Радосављевићи у с. Лукањима (од Пећи и Берана) и Радошићи у Радојевцу, досељени из Сјенице

ЛАЗАР МУТАП

Исељених Васојевића има и по И б р у. Такве су исељеничке породице васојевићкога племена у засеку Кајиновићима, на Великој Ливади.

Васојевића пресељених у Србију, прије Карађорђевог устанка, има у Р у д н и к у и рудничком округу. Тако је испитивањем Љубићких Села утврђено да тамо има породица васојевићког поријекла. У селу Коњевићима настањени су Васовићи који славе Аранђеловдан и сматрају се старином Васојевића, гдје и сада постоји братство тога имена (у Трпчи). Племенско предање говори да је руднички војвода Лазар Мутап из Васојевића, од Мијомановића.

Мутапа има у с. Прислоцима, Љубићки срез код Чачка. Они се сматрају као прави Васојевићи и држе се као рођаци са пресељеним Бојовићима тамо. У прилог је овоме и чињеница да су Васојевићи често насељавали око Сјенице и да је то, како је то познато, била једна главна етапа у миграционом струјању из тога краја и племена у Србију. Има још Мутапа на Тамнави (у селу Головићу) и у Азбуковачком срезу (у Горњим Кошљама), али није испитано јесу ли једно са овима код Чачка. За Хаи



Некад типичан тип васојевићке куће: брвнара испод Трешњевића

Продана Глигорјевића се такођер говори да је старином из Васојевића. Он је долазио овамо с војском као Карађорђевог војвода у вријеме устанка. Тако су Васојевићи, веле, старином, нап. Вукићевићи у с. Светлићу (општина Чумић, Крагујевачки срез). Исто тако друга породица и братство Вукићевића код Јагодине. Затим Зечевићи у Ужицу, и по другим мјестима у Србији, од којих је ђенерал М. Зечевић, Поповићи код Лесковца, старином од Поповића с Лопата. Пресељеника из Васојевића казују и у Поречу код Доњег Милановца, гдје су се населиле породице Ојданића, Петровића и Пешића.

У старој Србији (Рашкој), по Санџаку и Метохији, по Косову и долином Лима има више посијаних васојевићких породица.

У селу Мојстиру, код Рожаја према Рибарићима, има 10 к. Ђиновића које се казују старином из Васојевића и род истоимених братственика овамо. Ту су и 5-6 к. Чукића. Исто тако код Црнога Врха, више патријаршије, давно је преселило неколико Бакића. У с. Лауши и Дреници код Девича и око Србије казују неке поарнаућене Васојевиће. На Суводолу има једна васојевићка задруга пресељена с Буча и заостала ту од оних Бојовића који су прелазили у Србију, а тако и у Мето-

хији (општина Исток). Има 2-3 породице од тих Бојовића и на Косову, на Лабу.

Исто тако има једна давно одсељена грана васојевићкога братства Крушчића из Л. Ријеке у Пештери и у селу Милаковићима према Сјеници, зову се тамо Ђековићи или Лазовићи. У селу Лопижама код Сјенице живе Киковићи, огранак Мијовића из Полимља, који су једно с Киковићима у Ровцима крај Шекулара.

У Колашину код Митровице има давно пресељених Чукића и Вукићевића, који су тамо прешли из села Трешњева у Васојевићима.

Села Г. и Д. Лопиже, Горњи и Д. Горачић, Аљиновићи, Мишевићи, Дражевићи су, безмало чиста православно и пуна Васојевићи.

По Бихору има такођер васојевићких породица. У Гиљању иза Косова и Лесковцу живи читаво васојевићко братство Катанића.

У Срему има такође васојевићких исељеника. О тим пресељеницима постоји у народу више казивања. Прича се нпр. да "има Васојевића и преко Саве", да их има пресељених "у равни Сријем" итд. Забиљежено је казивање за некога Васојевића који се био одселио "у Сријем и тамо се окућио", оженио и стекао синове, па се једном приликом вратио у своју постојбину, у Лијеву Ријеку, да види браћу и племенике; но рођаци га задрже за себе и ожене, а прва му жена са синовима "и другим његовим породом остане у Сријему" (М. Велимировић, Братства, V, стр. 83). Зна се да су неки Клименачки родови пријешли за вријеме сеобе Срба под Шакабандом у Срем (1737), и тамо су њихове насебине села Никинци и Ртковци. Та је исељеничка струја могла занијети тамо и понеке васојевићке породице. У селу Бујановцу близу Винковаца има неколико породица с презименом Божићи, код којих се чува предање да су старином из Васојевића и славе св. Арханђела, што је врло вјероватно пошто у Горњим Васојевићима постоји и село Божићи.

Исељени Васојевићи, иако удаљени и растурени, нијесу се дали изгубити у новим крајевима. Носећи предања о својем поријеклу, они су чували свуда своје старо племенско име и задржали све главније одлике племена. Благодарени својој свјежој планинској крви, урођеној издржљивости и наслеђеним способностима свога рода, они се успешно одржавају и сналазе у новим приликама и новој средини. Дају истакнуте људе. Међу њима се јављају личности познате у историји нашег народа. А многи су узимали и узимају видна мјеста, као војводе и народни прваци, свештеници и владике, истакнути политички људи итд. Рекли смо и за појаву предака Карађорђевића и њихових војвода с васојевићке стране. Као да је преко оваквих исељеника манифестовала своју моћ снажна и здрава крв једнога етнички очуваног рода, који се кроз вијекове занављао свјежином и младости међу планинама Комова, накупљао животну енергију и челичио се у борби за опстанак.

Карађорђевићи су из Васојевића

Женећи се Зорком, ћерком кнеза Николе, краљ Петар је за старог свата одабрао Миљана Вукова, као "војводу своје крви и племена".

Карађорђевићи су старином из Васојевића. У њихову дому чува се предање о поријеклу од васојевићког племена. Краљ Петар, онда кнез, женећи се на Цетињу ћерком црногорског владара, узео је за старог свата васојевићкога војводу, Миљана Вукова, као свога рођака, између свију црногорских војвода. Обичај је да се за старог свата име нује виђеније лице из свога братства. Када су кнеза Карађорђевића неке војводе и кнез Никола Петровић упитали зашто је баш в. Миљана из најудаљенијег црногорског племена одликовао том части међу сватовима, он им је одговорио да га је изабрао "и по јунаштву и по рођаштву", као "војводу своје крви и племена".

Краљ Петар је, иначе, радо с Цетиња похађао Васојевиће, и по казивању старијих људи често говорио о свом поријеклу од њих.

Ишао је с Цетиња у Л. Ријеку на сахрану војводама Миљану и Тодору, и сви Васојевићи онога доба знали су Петра Карађорђевића као свога једноплеменника. "Кнез од Србије је нашега рода", говорило се тада често у племену. Знано се за то још прије тога. Стари су Васојевићи с радошћу сретали Карађорђа на Суводолу, држали су га за рођака и човека своје стране, а причајући о њему звали су га Карађоко.

По Црној Гори, на Цетињу знало се такођер отприје за Карађорђево поријекло из Васојевића. Владика Раде (Његош), пишући Александру Карађорђевићу приликом потврђивања грамоте о признању Александра за кнеза (28/XII 1840) помиње то поријекло "... верховног Вождја Георгија Петровића Чернаго происходјашаца из древних књажев наших провинција Васоевич". И на родослову Карађорђевића, по традицији њихова дома и навођењу

историчара, стоји да је дјед Вождов родом из Васојевића. Позната је на словима таквога родослова израђена слика Њ. В. Краља Александра. Тамо стоји: "Карађорђевог деда Јован родио се у Васојевићима у Црној Гори и имао је четири брата, од којих су два остала у Васојевићима, а он се са двојицом браће пресели у Србију". О Карађорђево поријеклу из Васојевића чувају предање и присвајају себи Вождја Србије двије гране Раевића, Лопанци (Бојовићи, Вешовићи, оди. Поповићи, Ђукићи, и други) и Ковачевићи (Ђуришићи).

Предање говори да је мајка његова претка остала удовица у вријеме буна и ослободилачких покрета (вјероватно око 1690. или 1737. г.) и последије похаре Васојевића када су многе породице поробљене, села спаљена, цркве порушене, она се спустила низ долину Лима са својом дјецом, сирочадима, да их прехране, а затим, кад је најстарији син одрастао, да су прешли у Србију. Не може се одређеније утврдити од којега су братства и рода Карађорђевићи, али може се узети као поуздано да су њихови преци исељеници са васојевићких страна. Тако сматрају и наши савремени историчари.

И сам краљ Александар, приликом својих посјета Црној Гори, спомињао је о поријеклу својих предака из тога краја и племена. Он је, пролазећи ту, често с дивљењем посматрао високе Комове с огромним комплексима гора и говорио мјештанима (на Андријевици и у Лијевој Ријеци) о својој ранијој старини испод те планине. Појава Карађорђа и читавог низа војвода и знаних људи по Србији с васојевићке стране показује стихијну расну снагу Васојевића и говори о томе колике моћне и здраве клице леже у коријену овога племена.

ТЕШКО БРАТУ БЕЗ БРАТА СВОЈЕГА

"Послушајте браћо моја драга,
Стару ријеч, давно остављену:
Коноп веже коње и волове,
А поштена ријеч витезове,
У пјанице нема узданице,
Ни поштења друга у лажљивца
Ни јунака има у страшљивца.

Зла времена нема без снијега
Ни у племе грђега биљега:
Но брат брата кад свога издаје
И душману за благо продаје".

Добро ли се одужити дуга
И невјерна раздружити друга!
Ласно ли је пјану запјевати
И жалосној мајци заплакати,
Младу момку пољубит ђевојку,
Удовици сјести до бећара,
Домаћици до пуна њевћара.

Тешко брату без брата својега
Ка' соколу без крила деснога
Тешко капи на манитој глави
Ка' но пушци у страшљивој руци,
А јунаку у селу нејаку
И ђердану о каљаву врату,
Тешко тици без зелена луга,
Младој љуби без својега друга,
Ка' трговцу без доста новаца
И пастиру без доста оваца:

Ками мајци ђе су два једнаци
Кад су добри, оће погинути
А зли - дома пријекорни доћи.
Ками земљи којом војска прође,
И дјевојци која сама дође,
Прво ће је јутро прекорити
Да с' ваљала не би дошла сама.
Ками сваком силом пјевајући,
Ка' ђевојци сиједе плетући,
Калуђеру жене гледајући,
Удовици самој спавајући;
Ками ташти на зетовој храни
Ка' но ватри на јеловој грани.

Зло је тешко служит у горега,
Зла тавница кућа необична,
Синцир гвожђе горе од тамнице,
А зла жена тежа од обоје,
Црна памет гора од све троје.

Нема брата док не роди мајка,
Нити љета без Ђурђева дана;
Нема праве славе без Божића,
Ни снијега док не дође зима:
Нема жара без сирова пања
Нити ватре од љескове гране;
Нема правде без сиједе браде,
Нити шале без момчади младе;
Нема љепше пјесме и пјевања
Од гусала и српског пјевача,
Што помињу име јунацима.



Старе разгледнице ПОЗДРАВ ИЗ ВАСОЈЕВИЋА

Између два рата ова разгледница "Поздрав из Васојевића" била је у оптицају у нашем завичају. Све до 1941. године. На њој су војвода **Миљан Вуков** са синовима: **војводом Гавром**, црногорским министром иностраних дјела и **бригадиром Тодором**. У дну разгледнице је **ђенерал Радомир Вешовић**, црногорски министар војни.

Радивоје Бојичић ГЛАС СА ТИФРАНА

На Косову је све заостало, па и понеки Србин и Црногорац!

Доста нам је истине. Кажите ви нама како је стварно било.

Мој отац је рушио капитализам, па сад ја морам да га градим испочетка.

Југославија је скупа држава. Свако стварање Југославије коштало нас је по милион Срба.

И у Црној Гори је пет до дванаест. Е, вала рано.

Било нас је осам. Сад се деветамо.

И поред цензуре, тисак успешно лаже.

Једини спас је да са наше стране буду "плави", а са њихове "модри шлемови".

Откад се отцепила, у Словенији се осећам као код куће.

Да не би гледали ово, Европљани су нам послали посматраче.

Васојевићи су познати као
гостопримљиви људи

Ђе се не долази ту нема напретка

У Васојевићима су људи гостопримљиви и љубазни према странцу. Чим ту неко пријеђе у кућу осјети старо српско гостопримство. У опћењу се поступа срдечно и по обичају који се нараштајима утврђивао у душу народну. Гостопримство се често назива поштењем и за гостопримна човјека каже се да је "чазбен" и "поштен". Кад хоће некога да похвале због његове пажње у овоме кажу: "Такав је да би свога госта носио на длану", а за онога који не жали потрошити у друштву или код куће вели се: "Поштен је, да би крв испод грла". За тврдицу кажу: "Не би да Богу тамјана". За кућу која није гостопримна рећи ће се: "Ђе људи не долазе, ту напретка нема". Код пријатеља и својих породица сваки је слободан и са другом свратити биће лијепо дочекан. Вели се: "Ко не може с другом у чију кућу доћ, он нема нашто ни сам поћ".

Гост у кући је свуда у племену предмет особите пажње и гостопримство је увијек његовано и чувано као један од главнијих основа у моралним односима друштвенога живота. Сматрало се одувјек као прва дужност домаћина да покаже добру вољу и ствара пријатно расположење код свога госта. Старији људи, мгло се чути често, обраћали су се госту при разговору с изразима: "брате драги" и "драговићу си мој", "побратимковићу свијетли" или "братанићу драги". Госту се даје за сједење најбоља столица "столовача", постави се јастук итд. Пита се пажљиво за његово здравље и за стање у породици, ако су познати, за пут и слично, ако је странац. Кад је гост каква знатнија особа или бољи пријатељ из даљине, закоље му се у част јагње. О ручку се пред њега ставља: глава или плеће, често се занућа и пружа му се што је најљепше. На поласку госта пажљиво испраћају изван куће, правдају се скромно што га нијесу "боље могли дочекати", моле га "да опрости" итд.

Кућа је овдје као у свим племенима Црне Горе и сјеверне Арбаније надубље скровиште свега што се чува. Људи у својој кући неће никад никога увриједити или осрамотити. Кућни је праг светиња. Ко њега прескочи сигуран је докле га затварају кућна врата. Ни крвнику неће нико ништа у својој кући учинити. И иначе учинити коме зло "међу чељадима" сматрало се за срамоту. Уопште далеко се од сваке грубости у својој кући према коме било, кад је у њу ступио. Гостољубивост Васојевића је доста јака и у садашње вријеме. Још траје оно широко гостопримство које не пази трошкове. То ће засвједочити сваки пролазник и странац који зађе са колскога пута дубље по селима или по катунима. Често ће пролазника занудити да сврати и почастити га млијеком, сиром или скорупом и "чим је Бог дао".



"Тетка"
слика
у уљу,
Славенка
Ракочевића
сликара
из нашег
краја
који ствара
у Француској.